

Crynodeb o'r Pwyntiau Allweddol o Gyfarfod Grŵp Rhanddeiliaid Safle Wylfa 11.04.24

1. Adroddodd y Cadeirydd ar y digwyddiadau y mae wedi bod ynddynt ers cyfarfod diwethaf y Grŵp Rhanddeiliaid Safle.
2. Cyflwynodd Stuart Law Adroddiad Cyfarwyddwr y Safle a oedd yn cynnwys fideo byr ar frand newydd y cwmni, NRS a'i weledigaeth.
3. Nuclear Restoration Services – diweddariad NRS (Magnox gynt) – rhoddodd Bill Hamilton yr wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am faterion corfforaethol a chyfathrebu.
4. Adroddiad yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear (NDA) – Rhoddodd David Wallace, cynrychiolydd yr NDA dros Gymru a'r Alban, ddiweddariad ar lafar ar faterion yr NDA.
5. Rhoddodd Ms Tanya MacLeod grynodedd llafar ar yr adroddiad a ddosbarthwyd yn flaenorol gyda phapurau'r cyfarfod.
6. Dosbarthwyd adroddiad diweddar Cyfoeth Naturiol Cymru/Asiantaeth yr Amgylchedd gyda phhecyn y cyfarfod a darparodd David Wilby, Cyfoeth Naturiol Cymru, grynodedd yn y cyfarfod.

Cofnodion Grŵp Rhanddeiliaid Safle Wylfa **Dydd Iau 11 Ebrill 2024, Swyddfa Hyb NRS Wylfa Cemaes Ynys Môn**

Yn bresennol:

Y Cyng Aled M Jones

Stuart Law

David Wallace

Y Cyng Gordon Warren

Bill Hamilton

Iwan Jones

Virginia Crosbie

Bethan Davies

Alwyn Rowlands

Y Cyng Derek Owen

Tanya MacLeod

Y Cyng Llinos Medi Huws

Mair Jones

Y Cyng Jackie Lewis

Y Cyng Gareth Winston Roberts

Y Cyng JH Jones

Gordan Warren

Y Cyng. G O Jones

David Wilby

Enid Jones

Jonathan Holland

Ffion Morris

Jon Salot

Angharad Crump

Mark Elsworth

Steve Roberts

Cath Pritchard

Elin P. Jones

Carly Evans

Cyngor Sir Ynys Môn, Ward Twrcelyn a Chadeirydd Grŵp
Rhanddeiliaid y Safle

Cyfarwyddwr y Safle, NRS

NDA

Cyngor Tref Amlwch

Cyfarwyddwr Materion Allanol NRS

Swyddog Ynys Ynni Cyngor Sir Ynys Môn

AS Ynys Môn

Swyddfa'r AS

Aelod o'r Cyhoedd

Cyngor Sir Ynys Môn / Cyngor Cymuned Llanbadrig

Cyfarwyddwr Safle Enwebedig ONR

Arweinydd Cyngor Sir Ynys Môn

Arweinydd Materion Economaidd-Gymdeithasol NRS

Cynghorydd Cyngor Sir Ynys Môn

Cynghorydd Cyngor Tref Amlwch

Cynghorydd Cyngor Cymuned Mechell

Cynghorydd Cyngor Tref Amlwch

Cynghorydd Cyngor Sir Ynys Môn

Arbenigwr Arweiniol (Diwydiant Niwclear) Cyfoeth Naturiol Cymru

Aelod o Ferched y Wawr

Arweinydd yn Rheoliadau (Parodrwydd a Gwybodaeth Gyhoeddus)

Argyfyngau Ymbelydrol (REPPiR), Cynllunio Argyfwng, Cyngor NW

Rheolwr Peirianeg a Chynnal a Chadw NRS

Arweinydd Rheoliadau (Parodrwydd a Gwybodaeth Gyhoeddus)

Argyfyngau Ymbelydrol (REPPiR), Cynllunio at Argyfyngau

Rheolwr Cyflawni Rhaglen Ynys Ynni

Pennaeth Radiolegol a'r Amgylchedd NRS

Rheolwr Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE)

Ysgrifenyddiaeth Grŵp Rhanddeiliaid y Safle, NRS

Arweinydd Cyfathrebu a Materion Economaidd-gymdeithasol NRS

Clerc, Cyngor Cymuned Llanbadrig

Yn bresennol:

John McNamara

Barry Cran

Stephen Bray

Bethan Gwyn

Sydna Roberts

GBN

GBN

GBN

Cyfieithydd - Cymen

Cofnodydd – Cymen

Ymddiheuriadau:

Wyn Roberts

Kate Simpson

Peter Day

Pennaeth yr Economi Niwclear a Thrafnidiaeth, Llywodraeth Cymru

Asiantaeth yr Amgylchedd

Ffederasiwn Busnesau Bach Ynys Môn

1 Croeso a Derbyn Ymddiheuriadau am Absenoldeb

2. Cymeradwyo Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 19.10. 23
Derbyniwyd y cofnodion, a rannwyd cyn y cyfarfod, fel cofnod cywir. (DO/GW)

3 Materion yn Codi o'r Cofnodion Blaenorol
Ni chodwyd unrhyw fater

4 Adroddiad Cadeirydd Grŵp Rhanddeiliaid y Safle
Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod, a rhoddodd ddiweddariad byr am y canlynol:

- Digwyddiad Wyneb yn Wyneb Manceinion Cadeirydd/Is-gadeirydd Grŵp Rhanddeiliaid Safle NRS 22-23 Tachwedd 2023
- Cyfarfod Fforwm Grŵp Rhanddeiliaid y Safle drwy Teams 12 Ionawr 2024
- Gweithdy wyneb yn wyneb Cadeirydd Grŵp Rhanddeiliaid Safle NDA ym Manceinion – 20 Mawrth 2024

5 Adroddiad Cyfarwyddwr Safle Wylfa
Cyflwynodd SL adroddiad cynhwysfawr a grynhoir fel a ganlyn: -

Rhannwyd fideo llawn gwybodaeth ynghylch lansio NRS ar draws holl safleoedd y DU. Eglurodd SL bod NRS yn gyfrifol am ddatgomisiynu ac adfer safleoedd niwclear gyda gwerth am arian, gan sicrhau bod dyfodol pawb yn ddiogel a chynaliadwy.

Ystadegau'r Adran Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol ac Ansawdd
Adroddodd SL ar yr ystadegau diogelwch fel a ganlyn:-

- Cyfradd cyfanswm y digwyddiadau a gofnodwyd (TRIR): 0.00
- Cyfradd achosion diwrnodau i fwrdd (DACR) 0.00
- Nifer y diwrnodau ers damwain colli amser: 2094 diwrnod (ar 3 Ebrill 2024)

Nododd SL, er ei fod yn falch o'r ffigurau uchod, nad oedd lle i fod yn hunanfodlon.

Pobl

Tîm Wylfa Un

- 199 o staff safle NRS
- 82 MSO yn Wylfa.
- Cymerodd y safle ran mewn hyfforddiant Seicolegol a'i gwblhau.

Prentisiaid

Nododd SL fod y cymeriant prentisiaid ar gyfer mis Medi wedi cael ei gwblhau a bod cynnig contract ar gyfer un prentis trydanol wedi cael ei wneud. Yn chwilio am lefydd glanio ar hyn o bryd ar gyfer y rheini sy'n cwblhau eu prentisiaethau ym mis Awst.

Gwobrau Gwasanaeth Hir

Yn Wylfa, rhoddwyd tair gwobr 20 mlynedd ym mis Rhagfyr 2023 gydag un 40 mlynedd, un 30 mlynedd a thair gwobr 20 mlynedd i'w rhoi eleni.

Y Diweddaraf am y Safle

Rhaglen ddatgomisiynu

- Mae angen System Troshaen Trydanol newydd ac annibynnol a fydd yn bodloni safonau modern, yn ogystal â bod yn fwy priodol ar gyfer safle gofal a chynnal a chadw. Dywedodd SL fod y dyluniad manwl wedi dechrau a bod paratodau ar y gweill i glirio hambyrddau ceblau a'r switsfyrddau diangen. Mae Cynllun Daearu newydd wedi'i gwblhau ac yn aros i adroddiad gael ei gyhoeddi.
- Mae prosiectau Gwaredu Asbestos Adweithyddion yn cefnogi strategaeth y cwmni ar gyfer lleihau'r perygl asbestos cyn mynd i'r cam gofal a chynnal a chadw. Mae drafft strategaeth y prosiect wedi cael ei gyhoeddi ac yn aros am ei lofnodi. Dywedodd SL fod cyflawni Porth 1 yn mynd rhagddo'n gynt na'r disgwyl.
- Mae ynysu'r Neuadd Tyrbîn yn brosiect i ynysu'r Neuadd Tyrbîn a bydd yn cynnwys gosod bylchau aer i mewn ac allan o'r Neuadd Tyrbîn.

Rhaglen wastraff

- Gwaredu Sgipiau DSC4 – mae cam presennol y prosiect hwn yn cynnwys ysgrifennu nifer o fanylebau i ddiffinio manylion gwahanol agweddau sy'n gysylltiedig â chael mynediad at y gell, adfer gwaith dur a dodrefn y gell cyn cwblhau'r gwaith dihalogi. Hyd yma, drafftwyd y canlynol:-
 - Manyleb ar gyfer y concriid fydd yn torri i mewn i'r gell
 - Manyleb y weithfan ar y cap peil
 - Manyleb yr hoist ar gyfer codi sgipiau allan o'r gell.
- Gwastraff HAW/LAW – Dywedodd SL fod y ddau brosiect uchod wedi'u hoedi ar hyn o bryd gan nad oes raid symud ymlaen am y tro, ac y gelir dal cyrraedd y targed cwblhau yn 2027.
- Cyfleuster Storïo DCIC – nod y prosiect yw adeiladu a chomisiynu ISF ar gyfer storïo dim mwy na 24 DCIC wedi'u llwytho â Gwastraff Lefel Ganolraddol (ILW) am gyfnod o 120 o flynyddoedd. Yn aros ar hyn o bryd am EAN wedi'i ddilysu a'i gyhoeddi.
- Mae Cynllun Rheoli Amgylchedd Safle Wylfa NRS newydd wedi cael ei gyhoeddi sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am yr hyn sydd wedi cael ei ddatblygu/gymeradwyo hyd yma.

Meysydd i'w Gwella

- Canlyniadau Legionella Uchel – mae trefn fflysio well ar waith ac yn cael ei hadolygu'n gyson. Nododd SL nad oes unrhyw broblemau iechyd ar y safle ar hyn o bryd.
- Nid oedd gwastraff a neilltuwyd oddi ar y safle heb gyrraedd y safle gwaredu arfaethedig – trafodwyd y mater gan Reolwyr y Safle, Mitie Management, a'r cludwyr gwastraff Flakt Group, a'i ddatrys drwy ei ddanfôn i'r safle gwaredu.
- Uned Aerdymheru F-nwy yn gollwng- canfuwyd ei fod yn ddiffygiol. Gofynnwyd i Flakt roi dyfynbris ar gyfer atgyweirio, fodd bynnag, nodwyd hefyd bod yr uned bellach yn wag fel na all mwy o nwy oeri ollwng.

Cynaliadwyedd

Dywedodd SL fod Grŵp Cynaliadwyedd y safle wedi parhau i gyfarfod bob chwarter. Mae'r materion a drafodwyd wedi cynnwys cyflwyno llwybr gwastraff newydd ar gyfer dillad gwaith wedi'u brandio; rhoi'r gorau i ddefnyddio llestri deunydd llysieuol ar gyfer prydau bwyd; treialu defnyddio wrinalau di-ddŵr; cynnal cynllun beicio i'r gwaith ar y cyd â Halfords. Mae hefyd wedi cynnal ymgyrch plannu coed lle cafodd dros 300 o goed eu cynnig i gydweithwyr ar y safle a'r ysgol leol.

STEM

Dywedodd SL fod ymweliadau ysgolion â'r Safle wedi parhau a diolchodd i lysgenhadon STEM sy'n rhoi o'u hamser i ysbrydoli'r genhedlaeth nesaf o arloeswyr. Bydd cyfleoedd profiad gwaith yn aildechrau ym mis Gorffennaf eleni.

Materion economaidd-gymdeithasol NRS

Dywedodd SL fod y dyraniad NRS llawn o £1.02m wedi cael ei ddefnyddio ym mlwyddyn ariannol 2023-24 gyda £204,480 o'r prosiectau ategol hyn yn agos at safle Wylfa. Mae prosiect Ynni'r Llanw Morlais wedi cael £900K hyd yma, gydag ymrwymiad ar gyfer £900k arall gan NRS/NDA ar y cyd dros y tair blynedd nesaf. Derbyniodd Cynllun Adfywio Cyngor Sir Ynys Môn £75,000 arall i gomisiynu arolygon o'r economi ymwelwyr a chynlluniau i wella amwynderau twristiaeth lleol. Roedd £9680 o gyllid NRS yn caniatáu i Ysbrydoli gan Sbarduno gynnig sesiynau adolygu mathemateg TGAU am ddim i fyfyrwyr ar Ynys Môn. O ran grantiau llai, dyfarnwyd £5000 i Gyngor Cymuned Llanelian tuag at brosiect gwerth £42,000 i adfywio ardal chwarae Lôn Tyddyn Waen sydd hefyd yn cael ei ddefnyddio gan yr Ysgol Gynradd leol.

Adnewyddiad economaidd-gymdeithasol yr NDA

Dywedodd SL fod y ddogfen uchod, yn dilyn cyfnod ymgynghori cyhoeddus o 12 wythnos, wedi cael ei chyhoeddi ar 5 Ebrill 2024 a'i bod bellach ar gael ar-lein.

Diolchodd y Cadeirydd i SL am ei adroddiad a llongyfarchodd ef a'r holl staff ar eu record diogelwch ardderchog; eu hymgyssylltiad â phobl ifanc ledled Gogledd Orllewin Cymru; a'r manteision parhaus i'r ardal drwy'r grantiau cymorth economaidd-gymdeithasol. Yna gwahoddodd yr aelodau i gyflwyno unrhyw gwestiynau.

Sesiwn Holi ac Ateb

Holodd VC sut y gallai aelodau'r Grŵp ddarparu cymorth. Nododd SL mai ychydig iawn o gyfleoedd rhyngweithiol uniongyrchol sydd, fodd bynnag, byddai'n ddefnyddiol ac yn gadarnhaol i aelodau'r Grŵp Rhanddeiliaid Safle hyrwyddo NRS fel cyflogwr da ar gyfer y dyfodol.

Holodd JL o ble y daeth y staff asiantaeth a beth yw eu cylch gwaith. Dywedodd SL nad oedd y broses bontio yn cadw digon o drydanwyr, a bod y staff asiantaeth yn lleol. Mae proses recriwtio ar y gweill, fodd bynnag, bydd angen arbenigedd achlysurol bob amser.

Diolchodd LLMH i SL am rannu'r holl wybodaeth a gofynnodd iddo fynegi diolchgarwch aelodau'r Grŵp Rhanddeiliaid Safle am holl waith caled holl staff y safle.

Dymunai GOJ longyfarch y staff ar yr holl agweddau diogelwch a adlewyrchir yn yr adroddiad. Roedd hefyd yn falch o nodi cyflogaeth barhaus pobl ifanc a gofynnodd pa brofiadau maen nhw'n eu cael y gallan nhw fanteisio arnynt nhw yn y dyfodol. Nododd SL fod llai o gyfleoedd yn ddi-os nag mewn blynyddoedd blaenorol. Mae'r aelodau iau o staff yn dysgu sgiliau sylfaenol da a gyflwynir gan Arweinwyr Tîm sy'n cael eu hannog i fentora.

Nododd GWR bwysigrwydd cyfleu'r math hwn o wybodaeth y tu allan i'r fforwm hwn a holodd a oedd system swyddi gwag ar waith ar gyfer staff. Cadarnhaodd SL mai ychydig iawn o swyddi gwag sy'n cael eu hysbysebu'n allanol mewn ffordd sy'n hygyrch i bawb. Fodd bynnag, ychydig iawn o swyddi gwag sydd ar gael ar hyn o bryd.

Gofynnodd GWR a oedd hi'n bosibl cael nosweithiau agored ar y safle i rieni. Dywedodd SL fod ymdrechion ar y cyd yn cael eu gwneud gan staff i ymgysylltu'n uniongyrchol â'r ysgolion. Cyfeiriodd VC at fanteision bwrdd swyddi profil uchel arfaethedig Ynys Rydd.

Mynegodd yr aelodau bryder ynghylch capasiti'r llinell drosglwyddo 400kv bresennol i gefnogi datblygiadau yn y dyfodol. Nododd SL fod yr ymholiad hwn angen ymateb gan National Grid.

6 Diweddariad corfforaethol NRS

Croesawyd Mr Bill Hamilton Cyfarwyddwr Materion Allanol NRS i'r cyfarfod.

Rhoddodd gyflwyniad byr ar faterion corfforaethol wedi'u crynhoi fel a ganlyn: -

- Gwaith parhaus gyda'r gweithlu i ddatblygu strategaeth 10 mlynedd fel yr oedd SL wedi'i ddisgrifio'n flaenorol.
- Mae cwmni seisio barn wedi ymgymryd â gwaith i ymgysylltu â phobl ifanc ar draws rhanbarth gogledd orllewin Lloegr. Nid yw'r gwaith hwn wedi'i gwblhau eto ond rhagwelir y bydd fideo'n cael ei gyflwyno i'r aelodau yng nghyfarfod nesaf y Grŵp ym mis Hydref.
- Bydd rhagor o ddigwyddiadau ymgysylltu o amgylch yr ardal, ond gan nad oes gan Wylfa Ganolfan Ymwelwyr mwyach, bydd NRS yn archwilio lleoliadau a dulliau eraill ar gyfer ymgysylltu'n llawn.

Sesiwn Holi ac Ateb

Nododd GWR fod sawl lleoliad ar yr Ynys a allai ddarparu ar gyfer gweithgareddau ymgysylltu pellach.

Diolchodd y Cadeirydd i BH am ei ddiweddariad.

7. Yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear

Croesawyd David Wallace i'r cyfarfod fel cynrychiolydd newydd yr NDA ar gyfer Cymru a'r Alban. Cyfeiriodd at y canlynol:-

- Yn yr Alban, mae'r NDA wrthi'n adolygu ymgysylltiad Seneddol a'r hyn y gellir ei ddysgu oddi wrth ei gilydd er mwyn sicrhau dull gweithredu cyson. I'r perwyl hwn, sefydlwyd grŵp trawsbleidiol ac mae wedi cyfarfod am y tro cyntaf yr wythnos diwethaf i edrych

ar ddatgomisiynu a 'glanhau' amgylcheddol, nododd DW fod y berthynas â chynrychiolwyr etholedig yn ymddangos yn well yng Nghymru.

- Roedd nifer dda yn bresennol mewn digwyddiad Rhanddeiliaid Rhanbarthol ym Mhrifysgol Bangor ac roedd yn fuddiol er mwyn tynnu sylw at arbenigedd niwclear yng Nghymru, ac i sicrhau ymgysylltiad â phobl ifanc.
- Cadarnhaodd digwyddiad Cadeiryddion Grwpiau Rhanddeiliaid Safle ym Manceinion bwysigrwydd Grwpiau Rhanddeiliaid Safle a bod angen rhoi mwy o gyhoeddusrwydd i'w rôl a'i gylch gwaith.
- Ar hyn o bryd edrychir ar leoliadau ar gyfer y digwyddiad wyneb yn wyneb nesaf – bydd yr aelodau'n cael y wybodaeth ddiweddaraf.
- Bydd angen cytuno ar Arolwg Rhanddeiliaid chwemisol.
- Strategaeth 5 yr NDA i'w chyhoeddi Mawrth 2026
- Ymgysylltu â Rhanddeiliaid y Cyfleuster Gwaredu Daearegol (GDF) yn parhau.
- Mae rhaglen graddedigion yr NDA wedi ailagor.
- Mae'r NDA a Rhwydwaith y Genhedlaeth Ifanc (YGN) y Sefydliad Niwclear wedi cyhoeddi eu bod yn ymestyn eu partneriaeth i 2025.

Sesiwn Holi ac Ateb

Dymunai David Wilby nodi nad oedd, yn anffodus, yn gallu mynychu digwyddiad diweddar yr NDA ym Mhrifysgol Bangor gan fod y gwahoddiad yn fyr rybudd. Nododd DW y sylw hwn er gwybodaeth yn y dyfodol.

Gofynnodd VC am ddiweddariad ar y safleoedd GDF arfaethedig. Cadarnhaodd DW fod tair cymuned yn parhau, ac er bod trafodaethau'n parhau, roedd yn benderfyniad terfynol i'r ardaloedd i bob pwrpas.

8 Diweddariad gan y Swyddfa Rheoleiddio Niwclear

Rhoddodd Ms Tanya MacLeod grynodedb o'r adroddiad a ddosbarthwyd yn flaenorol gyda phapurau'r cyfarfod. Roedd hi'n falch o nodi bod yr holl Arolygiadau a gynhaliwyd wedi cael eu graddio'n wyrdd – digonol, sef y lefel uchaf. Cyfeiriodd hefyd at symud i wythnos waith 4 diwrnod ac nad oedd adroddiad asesu prosiect yn cofnodi unrhyw newidiadau/problemau sylweddol.

Sesiwn Holi ac Ateb

Ni ofynnwyd unrhyw gwestiynau.

9 Diweddariad Cyfoeth Naturiol Cymru / Asiantaeth yr Amgylchedd

Adroddiad ar y cyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru/Asiantaeth yr Amgylchedd ar gyfer y cyfnod rhwng 23 Hydref a Mawrth 24

Cyflwynodd David Wilby yr adroddiad uchod. Nododd archwiliad a gynhaliwyd ym mis Ionawr 2024 ar adnoddau amgylcheddol a rheoli gwastraff ymbelydrol nwyol ac ni nodwyd unrhyw faterion o ddifffyg cydymffurfio.

10 Great British Nuclear

Nid yw'r sylwadau, y cwestiynau a'r atebion a roddir gan Gynrychiolwyr Great British Nuclear yn cael eu cofnodi gan nad ydynt yn aelodau ffurfiol o'r Grŵp.

11 Sesiwn Holi ac Ateb y Fforwm Agored – ni chodwyd unrhyw gwestiynau pellach.

12. Unrhyw Fater Arall

Diolchodd y Cadeirydd i bawb am eu presenoldeb a chaeodd y cyfarfod am 4pm

Dyddiadau Cyfarfodydd Nesaf –

Dydd Iau 17.10. 24

Llofnod

Y Cyng. Aled M Jones

Cadeirydd